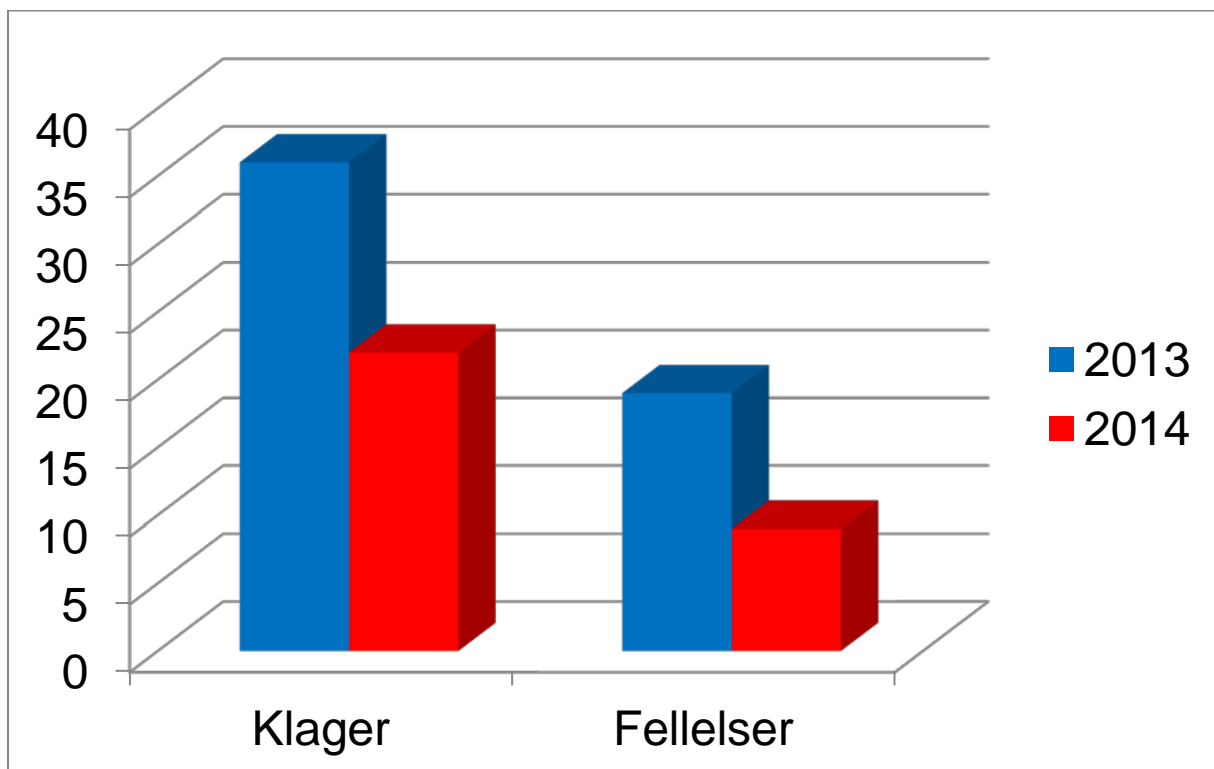

4.14-skvadronen

MELDING NR 7 – 2014 (fredag 29. august 2014)

Antallet fellelser halvert siden i fjor

Etter at de to siste PFU-møtene har endt uten fellelser for brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.14, konkluderte utvalget med brudd i én av to klager i sitt augustmøte denne uken. I løpet av de syv første møtene i 2014 har PFU dermed avsagt ni fellende uttalelser (hvorav to kritikk) med henvisning til punktet om samtidig imøtegåelse. Det er hele ti færre fellelser enn etter de syv første møtene i fjor. To klager på brudd på 4.14 ble behandlet i PFUs møte tirsdag, en mot Dagbladet og en mot Drammens Tidende. Bare den sistnevnte endte med fellelse.

Rettsreferat utløste ikke imøtegåelsesrett

Klagen gjelder en nettartikkel i Dagbladet som omhandlet en mye omtalt rettssak som pågikk i lagmannsretten mellom Mona Høiness og Urdahl- slektningene. På rettens første dag uttalte Høiness' advokat, Mette Yvonne Larsen, at Høiness' PC var blitt hacket av en navngitt dataekspert.

Klager er den navngitte dataeksperten. Han reagerer på at avisen publiserer alvorlige beskyldninger uten å gi ham mulighet til samtidig imøtegåelse. Det vises til kontakt med Dagbladet i etterkant, og at det tok over et døgn før hans tilsvarende ble publisert. Klager hevder anklagene har fått alvorlige konsekvenser for hans virksomhet, siden de fikk stå uimotsagt. Klager mener også Larsen er feilsitert.

Dagbladet avviser at klager hadde rett til samtidig imøtegåelse. Det vises til referatprivilegiet og at det påklagede forholdet dreier seg om en beskyldning fra en av partene i en pågående åpen rett. Det vises til at klager vitnet senere i uka, og at privatetterforskernes metode stod sentralt i rettssaken. Dagbladet ga imidlertid klager mulighet til å komme godt til orde i en helt ny artikkel dagen etter, samtidig ble den opprinnelige artikkelen oppdatert med klagers kommentar. Dagbladet avviser feilsitering og viser til løpende og omfattende dekning. Dagbladet har heller ikke blitt kontaktet av Larsen om en eventuell feilsitering.

Pressens Faglige Utvalg understreker at medienes bidrag til åpenhet omkring rettslige forhold er en avgjørende forutsetning for rettsstaten. Av den grunn har pressen stor frihet til å referere fra det som skjer i retten. Utvalget vil likevel minne om forskjellen på juss og etikk, og at referatprivilegiet er et juridisk begrep. Presseetikken med sine krav til saklighet og omtanke, identifisering, forhåndsdom og respekt for privatliv med mer gjelder like mye for rettsreferatet som alle andre journalistiske sjangere. Når det gjelder den samtidige imøtegåelsen, blir den i rettsreferatet normalt praktisert ved at partene refereres slik at sterke beskyldninger imøtegår i løpet av dekningen.

I det påklagede tilfellet dreier det seg om en alvorlig beskyldning fremsatt av en av partene i en åpen rettssak. Utvalget forstår at klager reagerer, men mener han må akseptere en slik omtale som ledd i den løpende dekningen. Det kommer tydelig frem at dette dreier seg om en pågående rettssak med mange vitneforklaringer i et sakskompleks med allmenn interesse. Utvalget konstaterer at Dagbladet i tråd med god presseskikk har gitt klager god plass til å forsvare seg i den videre dekningen. Utvalget merker seg også at Dagbladet lot klager slippe til snarest mulig i stedet for å vente til han skulle møte i retten noen dager senere. Også den opprinnelige artikkelen ble oppdatert.

Sett i lys av den omfattende dekningen datasaken fikk, mener utvalget at en eventuell upresis gjengivelse av ordbruken til Larsen i retten, ikke er alvorlig nok i dette tilfellet til å konkludere med et presseetisk overtramp. Utvalget merker seg også at Dagbladet først etter mange måneder og i forbindelse med tilsvarsrunden i PFU, blir gjort kjent med klagers påstand om at avisen skal ha feilsitert Larsen.

Dagbladet har ikke brutt god presseskikk.

Dyrehotell fikk ikke imøtegå

Klagen gjelder tre artikler i Drammens Tidende/dt.no om påståtte «uverdige forhold» ved dyrehotellet Pet's Paradise. I en av artiklene handlet det også om at politiet, som har brukt hotellet som oppstallingssted for hunder, sier opp denne avtalen.

Klager er innehaver av Pet's Paradise. Han klager via advokat. Slik klager ser det, har anklagene som rettes mot dyrehotellet, bakgrunn i en konflikt og svertekampanje på sosiale medier, og klager mener DT har latt seg bruke i denne konflikten. Etter klagers mening har DT vært svært ukritiske og bevisst formidlet «løgn» og «usannheter». Blant annet anfører klager at det ikke er politiet som sådan, men ett politidistrikt, som har sagt opp avtalen med hotellet. Videre mener klager at de publiserte bildene er «konstruerte», og at oppslagsbildet i første publisering ikke er representativt, da dette handlet om et tilfelle der vanlige rutiner ikke kunne gjennomføres av sikkerhetsmessige årsaker.

Drammens Tidende (DT) avviser klagen og mener de påklagede artiklene er saklige i både innhold og presentasjon. DT anfører å ha et bredt kildegrunnlag, og påpeker at både positive og negative erfaringer med dyrehotellet er gjengitt. DT mener også å ha vært kildekritiske. Redaksjonen opplyser at den var kjent med konflikten klager er involvert i, og at den derfor ikke kontaktet denne motparten. Dessuten skal fakta ha blitt sjekket, og dobbeltsjekket, før publisering. Når det gjelder bildene, avviser redaksjonen at disse er konstruerte. DT opplyser også å sitte på ytterligere, enda verre, bilder enn de publiserte. For øvrig skriver redaksjonen at klager gjennomgående skal ha fått mulighet til samtidig imøtegåelse og tilsvarende.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis minne om at det ikke er utvalgets oppgave å finne ut hva som er sant om forholdene ved dyrehotellet, men hvorvidt DTs journalistikk er i tråd med de presseetiske retningslinjene.

Slik utvalget forstår klagen, handler den først og fremst om en grunnleggende uenighet når det gjelder DTs kildekritikk. Skulle DT stilt seg mer kritisk til kildene som retter kritikk mot dyrehotellet, særlig i lys av at Mattilsynet etter uanmeldte besøk ikke har funnet noe som underbygger innholdet i bekymringsmeldingene? Tok redaksjonen nødvendige hensyn til det som skal ha vært en bakenforliggende konflikt? Og har DT foretatt de nødvendige kontrollene for å sjekke at bildene de har mottatt og publisert, er troverdige?

Utvalget konstaterer at DT har vært i kontakt med og også baserer omtalen på en rekke ulike kilder, både åpne og navngitte, og at redaksjonen altså har tilstrebet både bredde og relevans i valg av kilder. Videre merker utvalget seg at DT har vært bevisst den bakenforliggende konflikten klager mener danner bakteppet for kritikken, og at redaksjonen derfor ikke tok kontakt med denne motparten. Utvalget noterer seg også at redaksjonen skal ha kontaktet flere uavhengige kilder for å kontrollere påstandene, samt at klager ble forelagt anklagene før publisering. På bakgrunn av dette, legger utvalget til grunn at DT har kontrollert kildene tilstrekkelig. Når det gjelder feilene klager har anført, mener utvalget dette i større grad eventuelt handler om upresisheter enn direkte feil som skulle innebære presseetiske overtramp. Likevel gir

utvalget klager rett i at avisen burde tydeliggjort konteksten i det første oppslaget. Utvalget mener likevel at bildet på førstesiden ikke er så irrelevant eller sjokkerende i sin form at det utgjør et presseetisk brudd.

Etter utvalgets mening er DTs omtale også innenfor det akseptable hva gjelder saklighetskravet. Utvalget merker seg at DT ikke bare refererer kritikk og anklager, men også erfaringer fra en fornøyd kunde (i den første publiseringen) samt Mattilsynets konklusjon om at tilsynet ikke har funnet noe å utsette på dyrehotellet. Slik sett framstår omtalen som balansert nok til å befinne seg innenfor det presseetisk akseptable i de første publiseringene.

I saker der det rettes sterke beskyldninger mot en part, er det i presseetisk sammenheng også vesentlig at den som rammes, får ta samtidig til motmæle. Utvalget noterer seg DTs anførsel om at klager gjennomgående skal ha fått mulighet til dette, og utvalget konstaterer også at klager eller hans advokat har uttalt seg i alle de påklagede artiklene. Likevel mener utvalget at retten til samtidig imøtegåelse – Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 – ikke er tilfredsstillende innfridd. Som utvalget tidligere har uttalt, opphever ikke tidligere uttalelser kravet til samtidig imøtegåelse. I artikkelen om at politiet sier opp en avtale med dyrehotellet, refereres også anklager mot klager, men disse blir ikke imøtegått i artikkelen. Om klager ikke var villig til å uttale seg på nytt, mener utvalget at DT uansett enten skulle synliggjort at klager tidligere har bestridt anklagene eller at han ikke ville uttale seg.

På dette punkt har Drammens Tidende brutt god presseskikk.

Ni redaksjoner felt i år

Drammens Tidende føyde seg denne uken til de redaksjonene som så langt i år er felt for brudd på 4.14. Listen over felte medier i 2014 ser dermed slik ut:

- Telemarksavisa (kritikk)
- Brønnøysunds Avis
- Østhavet
- Namdalsavisa
- Stavanger Aftenblad
- TV2
- Bodø NU
- Avisa Hordaland
- Offisersbladet (kritikk)
- Drammens Tidende

Ingen grunn til å slappe av

Til tross for en markert nedgang sammenlignet med fjoråret, oppfordrer 4.14-skvadronen redaksjonene til fortsatt å jobbe med kravet om samtidig imøtegåelse internt. Antallet fellelser er fortsatt alt for høyt. Vi minner om de ti viktigste huskereglene:

1. Samtidig imøtegåelse gjelder faktiske opplysninger
2. Den angrepne skal klart og tydelig bli presentert for de fullstendige beskyldningene
3. Redaksjonen må anstrenge seg for å få den angrepne i tale
4. Den angrepne må få rimelig tid til å svare
5. Samtidig imøtegåelsesrett gjelder også bedrifter, offentlig etater og organisasjoner
6. Det er den angrepne selv som har imøtegåelsesrett, ikke overordnede eller andre
7. Anonymisering opphever sjelden imøtegåelsesretten
8. Pass på: Uttalelser fra misfornøyde kunder, forsmådde ektefeller, oppsagte osv.
9. Imøtegåelsesretten gjelder i prinsippet alle journalistiske sjangre
10. Redaksjonen bør dokumentere forsøkene å få den angrepne i tale

Har du tips, eksempler eller forslag?

NR-sekretariatet vil gjerne formidle eksempler på hvordan redaksjoner arbeider med å forebygge etiske brudd, og særlig når det gjelder 4.14, men også andre eksempler som tar sikte på å kvalitetssikre kildearbeidet. Brudd på punkt 3.2 om manglende kildebredde eller kildekritikk var det punkt i Vær Varsom-plakaten som i fjor var grunnlag for flest fellelser etter 4.14. Svært ofte er brudd på det ene av disse, også et brudd på den andre. Send tips, eksempler eller forslag til post@nored.no

Generalsekretær Arne Jensen	90 77 87 47	arne.jensen@nored.no
Ass. generalsekretær Reidun K. Nybø	91 10 55 11	rkn@nored.no
Sekretær Monica Andersen	22 40 50 51	monica.andersen@nored.no